

Handläggare: Olu Lindström
Telefon: 08-50828813

Till
Miljö-och hälsoskyddsnamnden
2011-03-22 p. 13

Riktad kontroll av torghandel

Resultat av livsmedelsinspektioner 2010

Förslag till beslut

1. Godkänna anmälan om sammanställning av riktad kontroll av torghandel
2. Överlämna beslutet till Livsmedelsverket

Gunnar Söderholm
Förvaltningsdirektör

Margareta Widell
Avdelningsdirektör

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har inspekterat torghandel och uppmärksammat brister gällande märkning och redlighet. Vidare är det en låg kunskap bland torghandlare om livsmedelslagstiftningens krav på anmälningsplikt av livsmedelsanläggning. Detta trots att förvaltningen genomfört två informationsutskick riktade till torghandlare. Underlaget till utskicken hämtades ur trafikkontorets register.

Förvaltningen avser att ta kontakt med berörda upplåtare av torgplats för att undersöka om det är möjligt att dessa i samband med upplåtelse antingen kontrollerar om företaget är registrerat som livsmedelsföretag eller lämnar information om att registrering ska göras.

Bakgrund

Handel med livsmedel bedrivs på flera torg och andra allmänna platser i Stockholm stad. Framförallt bedrivs handel med frukt, grönsaker och rotfrukter samt ägg. Nötter, torkad frukt och liknande kompletterar ofta sortimentet såväl i lösvikt som i förpackad form. När det gäller färsk frukt och grönsaker utförs kontroll av flera myndigheter.

Jordbruksverket

Tillsynsenheten vid Jordbruksverket ansvarar för kontroll av för oförpackade, färska frukter och grönsaker. Deras stickprovskontroller utförs i samtliga handelsled och omfattar kvalitetsnormer samt viss märkning. Den märkning som kontrolleras gäller framförallt ursprung, art och odlare.

Livsmedelsverket

Utöver de kontroller som utförs tar Jordbruksverkets representanter även in produkter för analys av bekämpningsmedel. Proverna tas för Livsmedelsverkets räkning och när analysresultaten visar att fastställda gränsvärden överskridits fattar Livsmedelsverket ett beslut riktat till den livsmedelsföretagare som ägde varorna vid provtagningstillfället. Beslutet innebär ett förbud att köpa upp och saluföra aktuell produkt från samma odlare/leverantör innan ny provtagning utförts med tillfredsställande analysresultat. Till så har skett finns aktuell produkt och odlare med på den så kallade "Svarta listan" som återfinns på Livsmedelsverkets hemsida.

Miljöförvaltningen

Avdelning för hälsoskydd ansvarar för tillsyn avseende avfallshanteringen vid torghandel.

Avdelningen för livsmedelskontroll ansvarar för att upprätthålla ett aktuellt register över de livsmedelsanläggningar som är verksamma i Stockholms stad samt att kontrollera dessa utifrån livsmedelslagstiftningens krav.

Fram till år 2006 ingick vissa livsmedel, däribland frukt och grönsaker, i det så kallade "fria sortimentet" vilket innebar att de fick saluföras utan tillstånd. Från 2006 omfattas alla typer av livsmedel av lagstiftningens krav och respektive företagare är skyldig att anmäla aktuell verksamhet till behörig myndighet. För att upplysa berörda livsmedelsföretagare gjorde miljöförvaltningen två informationsutskick till företagare som hyr torgplats.

Ett första utskick gjordes 2008 till berörda företag enligt Trafikkontorets lista över de som hyr torgplats. Brevet innehöll information om livsmedelslagstiftningen och om anmälningsplikten för livsmedelsföretagare. Utskicken resulterade i att knappt 20 företagare anmälde livsmedelsverksamhet till miljöförvaltningen. År 2009 gjordes ännu ett utskick med liknande innehåll till 112 företagare enligt Trafikkontorets lista. Utskicket resulterade i att ytterligare ett fåtal företagare anmälde sina verksamheter. Sju företagare hade under tiden upphört med torghandel och avregistrerat sina verksamheter.

Trots riktad informationsinsats har få företagare inkommit med anmälan jämfört med det verkliga antalet. Därför utförde miljöförvaltningen under sommaren 2010 uppsökande kontroll av torghandel.

Resultat

I projektet genomfördes dels inspektioner av redan registrerade verksamheter, dels uppsökande inspektioner för att fånga upp ytterligare verksamheter med torghandel.

Vid projektets start var 21 livsmedelsverksamheter med torghandel registrerade som livsmedelsanläggningar varav 15 inspekterades. Inspektionerna utfördes under sommarmånaderna och under samma period uppsöktes ytterligare 17 torghandlare. De ombads i samband med inspektionen att anmäla sina respektive verksamheter för registrering.

Vid inspektionen kontrollerades framförallt spårbarhet och märkning av förpackade grönsaker och ägg. Hygien i allmänhet och särskilt möjlighet till en god handhygien undersöktes och i förekommande fall rengöring av eventuella knivar och annan utrustning. Frågor om företagens avfallshantering samt eventuell tillgång till vatten lyftes.

Företagarna hade liten kännedom om anmälningsplikten av livsmedelsanläggningar. Det visar det stora antalet verksamheter med torghandel som inspekterades i projektet och som inte återfanns i miljöförvaltningens register.

Den sammantagna bilden av genomförda inspektioner visar ett fåtal smärre brister gällande hygien. I samtliga fall har det gällt vid delning av meloner och liknande.

När det gäller redlighet och märkning har flera avvikelser noterats. Förpackningar med nötter och torkad frukt har saluförts utan märkningsuppgifter. Bland annat ska livsmedlets namn och hållbarhetstid framgå.

Särskilda märkningsregler vid lösviktsförsäljning av hönsägg finns och paketering av ägg får bara utföras vid godkända äggpackerier som även stämplar varje enskilt ägg med vissa uppgifter. Det var generellt en låg kännedom om detta och därför överlämnades skriftlig information om märkning av hönsägg till varje företag. Brister i märkning vid lösviktsförsäljning av ägg har även noterats i flera livsmedelsbutiker och det är en fråga som miljöförvaltningen driver vid alla inspektioner. Det är vanligt att handlaren paketerar ägg från flak till mindre äggförpackningar vilket inte är tillåtet. Miljöförvaltningen har vid flera tillfällen noterat att finska ägg paketeras i förpackningar med en svensk flagga på vilket är vilseledande för konsumenten. Det förekommer även äggförpackningar med andra förtryckta uppgifter som, vid ompaketering, inte stämmer med innehållet. Problemet med äggförpackningarna är svårt att komma åt med ett hållbart resultat. Äggförpackningarna saluförs vanligen av grossister som även säljer ägg i storförpackning. Eftersom det är praktiskt för handlaren att ompaketera äggen till mindre förpackningar och eftersom det inte är förbjudet att sälja tomma äggförpackningar kommer liknande problematik att uppmärksammas fler gånger.

Vid samtliga inspektioner informerade inspektören om generella märkningsregler för förpackade livsmedel och om de särskilda regler som gäller för hönsägg. Information om Jordbruksverkets regler om kvalitetsnormer lämnades också.

Livsmedelslagstiftningens krav avseende avfall innebär att avfallet ska förvaras så att livsmedel inte kontamineras och att skadedjur förhindras att komma åt det. Några avvikelser noterades inte gällande handlarnas avfallshantering.

Förvaltningens synpunkter

Trots de riktade informationsutskick som miljöförvaltningen har gjort finns en ovilja eller oförståelse att anmäla livsmedelsverksamhet för registrering. Därför behövs uppsökande kontroller göras emellanåt. Det är dock svårt att få en helhetsbild av det verkliga antalet verksamheter eftersom utebliven registrering medför att förvaltningens register inte är helt uppdaterat. Därför kommer livsmedelskontrollen i framtiden att använda uppgifter som trafikkontoret och fastighetskontoret har över företagare som hyr torgplats.

Förvaltningen avser att ta kontakt med berörda upplåtare av torgplats för att undersöka om det är möjligt att dessa i samband med upplåtelse antingen kontrollerar om företaget är registrerat som livsmedelsföretag eller lämnar information om att registrering ska göras.

Märkning och redlighetsfrågor kommer även framledes att kontrolleras vid inspektioner i försäljningsledet.

Slut